

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради ХДАЕУ
протокол від 27.12.2024 р. № 5

Введено в дію:

наказ від 27.12.2024 р. № 44/ОД

ПОЛІТИКА
ВІДКРИТОЇ НАУКИ
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кропивницький 2024

Одним із пріоритетів розвитку науки та вищої освіти в Україні є інтеграція до Європейського дослідницького простору, про що зазначено в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Важливою умовою інтеграції є впровадження принципів відкритої науки. На рівні держави вже зроблені відповідні системні кроки і вжиті певні заходи, зокрема: затверджено дорожню карту з інтеграції науково-інноваційної системи України до європейського дослідницького простору (наказ МОН України №167 від 10.02.2021р.), розпорядженням Кабінету Міністрів України № 892-р від 08 жовтня 2022 р. «Про затвердження національного плану щодо відкритої науки» затверджений перелік завдань та заходів впровадження відкритої науки.

Імплементация Політики відкритої науки в Херсонському державному аграрно-економічному університеті (далі – університет) покликана суттєво підвищити його дослідницьку спроможність, забезпечуючи при цьому якість і добросовісність результатів наукових досліджень, підвищуючи їхню ефективність і продуктивність, сприяючи комерціалізації наукової продукції, залученню громадськості й інформуванню громадян про результати досліджень, зміцненню довіри до науки та вчених, забезпеченню належної інвестиційної підтримки дослідницької діяльності з боку держави та бізнесу, сприяти інтернаціоналізації дослідницької діяльності університету і його інтеграції в Європейський дослідницький простір. Для цього університет прагне зробити наукові знання відкритими, загальнодоступними та придатними для повторного багаторазового використання. Політика спирається на норми та положення, що зазначені вище, а також на Рекомендації ЮНЕСКО, Європейську хартію дослідників тощо.

1. Загальні положення

Впровадження політик і процедур відкритої науки є одним із ключових пріоритетів розвитку дослідницького потенціалу України в умовах війни і повоєнного відновлення України. Актуальність проблеми імплементації стандартів відкритої науки в Україні визначається національними пріоритетами соціально-економічного розвитку, необхідністю виконання вимог країни-кандидата на вступ та набуття членства в ЄС, інтеграції до Європейського дослідницького простору та Європейського простору вищої освіти, необхідністю забезпечення стійкого розвитку України як сильної європейської країни.

Одним з ключових напрямів розвитку відкритого суспільства є відкрита наука, яка не тільки дає змогу зробити наукові результати доступнішими для широкого кола вчених, а й допомагає залучати до наукових досліджень значну частину суспільства, забезпечуючи сталість його розвитку відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у галузі сталого розвитку на період до 2030 року» від 25 вересня 2015 року, та стимулюючи прискорення його прогресу. Утвердження принципу відкритості та прозорості в діяльності як наукових установ, так і вчених спрямоване насамперед на підвищення

ефективності та прозорості виконуваних ними наукових досліджень, які фінансуються державою.

Політика відкритої науки Європейського Союзу включає наступні цілі: забезпечення відкритості даних; розвиток Європейської хмари відкритої науки як об'єднаного та відкритого багатодисциплінарного середовища з публікації, пошуку, повторного використання даних, засобів та сервісів; розроблення показників нового покоління щодо оцінювання якості та впливу досліджень; забезпечення вільного доступу до всіх рецензованих наукових публікацій; заохочення раннього обміну науковими результатами; визнання відкритості наукової діяльності в оцінюванні наукової кар'єри дослідників; забезпечення відповідності усіх досліджень, що фінансуються в ЄС, узгодженим стандартам дослідницької доброчесності; набуття європейськими вченими необхідних навичок щодо використання процедур та практик відкритої науки; забезпечення можливості широкій громадськості зробити внесок у розвиток знань.

8 жовтня 2022 р. Україна приєдналась до країн ЄС, які мають затверджений план реалізації принципів відкритої науки. Уряд ухвалив розпорядження «Про затвердження національного плану щодо відкритої науки» в Україні на період до 2030 р., яким передбачається реалізація таких завдань:

- 1) забезпечення відкритого доступу до наукових результатів та науково-технічної інформації;
- 2) забезпечення відкритого доступу до дослідницької інфраструктури;
- 3) створення умов для проведення ефективної роботи з науково-технічною інформацією та об'єктами дослідницької інфраструктури, що наявні у відкритому доступі;
- 4) популяризація науки, поширення наукових знань та залучення громадян до участі в науковій та науково-технічній діяльності;
- 5) удосконалення системи оцінювання якості наукової та науково-технічної діяльності;
- 6) підвищення рівня поінформованості та формування компетентності з питань відкритої науки.

Політику відкритої науки ХДАЕУ розроблено відповідно до норм Конституції України, законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну інформацію», «Про авторське право і суміжні права», «Про вищу освіту», Дорожньої карти інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України № 167 від 10.02.2021 р., інших нормативних актів у сфері науки та освіти, Рекомендацій ЮНЕСКО з відкритої науки, Директиви 2019/1024 Європейського Парламенту та Ради від 20.06.2019 р. щодо відкритих даних та повторного використання інформації державного сектору, Директиви 2019/790 Європейського Парламенту і Ради (ЄС) «Про авторське право і суміжні права в Єдиному цифровому ринку» від 17 квітня 2019 р., Статуту Херсонського державного аграрно-економічного університету, Положення про академічну

добросесність та етику академічних відносин, Положення про інституційний репозитарій.

Основними компонентами відкритої науки для університету визначено наступні:

- відкритий доступ до наукових праць;
- відкритий доступ до дослідницької інфраструктури;
- популяризація науки та формування компетентності з відкритої науки;
- дослідницька відповідальність та добросесність;
- оцінювання результатів наукових досліджень.

Таким чином реалізація Політики відкритої науки спрямована на освітню та науково-дослідну, інноваційну діяльність, на всіх наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти університету та на результати їх фундаментальних і прикладних наукових досліджень, що сприятиме покращенню використанню та обміну ресурсами, підвищення достовірності, надійності, прозорості й відтворюваності результатів наукових досліджень, прискоренню переходу від досліджень до інновацій та залученню громадян до науково-дослідної, сприянні міжнародному співробітництву та інноваційної діяльності.

2. Основні терміни, визначення, позначення, скорочення та аббревіатури:

FAIR-дані – дані, які зберігаються в електронній формі та відповідають принципам належного управління дослідницькими даними FAIR (Findability, Accessibility, Interoperability, and Reuse of digital assets).

FAIR принципи – принципи, які забезпечують відшукуваність (Findable), доступність (Accessible), сумісність (Interoperable) та повторне використання (Reusable) даних досліджень.

Figshare – онлайнвий репозитарій із відкритим доступом, в якому дослідники можуть зберігати та ділитися результатами своїх досліджень, включаючи цифрові дані, набори даних, зображення та відео.

ORCID ID (Open Researcher and Contributor ID) – унікальний міжнародний номер вченого, перевагами якого є створення і ведення авторського профілю (інформація про освіту, досвід роботи, членство у професійних організаціях/асоціаціях, проєктну діяльність, перелік публікацій, науково-експертну діяльність (рецензування) та ін.), наявність номера незалежно від місця роботи вченого, можливість з'єднання профілю з іншими ідентифікаторами тощо.

OS-CAM – комплексний інструмент (матриця) оцінювання наукової кар'єри та наукових досягнень вчених, основою якого є дотримання ними принципів відкритої науки.

Sherpa Juliet – база даних та єдиний центр актуальної інформації про політику організацій, які здійснюють фінансування досліджень, та їхні вимоги щодо відкритого доступу, публікації та архівування даних.

Sherpa Romeo – онлайнвий ресурс, який збирає та аналізує політику

відкритого доступу видавців з усього світу та надає стислі відомості щодо авторських прав видавців і політики архівування відкритого доступу для кожного окремого журналу.

Zenodo – мультидисциплінарний відкритий репозитарій, розроблений в межах проєкту OpenAIRE на замовлення Європейської комісії, для забезпечення відкритого доступу до результатів досліджень, що фінансуються за рахунок державного фінансування в країнах ЄС. Надає змогу дослідникам з усього світу та з усіх галузей досліджень розміщувати свої документи, дослідницькі дані та програмне забезпечення (реалізується принцип «Усі галузі досліджень. Всі види дослідницьких артефактів»).

Автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.

Авторське право – особисті немайнові та майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва, що передбачають дозвіл або заборону на їх використання.

Академічний текст – авторський твір наукового, науково-технічного й навчального характеру у формі дисертації, кваліфікаційної випускної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової та науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших наукових і навчально-методичних праць.

Альтметрики – новітні методи фіксування та визначення показників використання результатів науково-дослідницької діяльності на основі аналізу соціальних медіа (Facebook, X, блоги, wiki-ресурси та інші), кількості завантажень документів, посилань на опубліковані та неопубліковані дослідження та інших способів використання наукових результатів для забезпечення більш вичерпних показників впливу наукових досліджень.

Відкрита наука – підхід до здійснення наукової й науково-технічної діяльності, який передбачає забезпечення доступу до об'єктів дослідницької інфраструктури, наукових результатів і науково-технічної інформації з можливістю їх багаторазового використання, обміну й розповсюдження за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій з метою прискорення науково-технічного та суспільного розвитку, поглиблення співпраці між вченими тощо.

Відкритий доступ – сукупність практик, що застосовуються для організації безперешкодного й оперативного доступу до наукових результатів і науково-технічної інформації за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Відкриті дані наукових досліджень – доступні в мережі Інтернет дані, які були зібрані та/або одержані в процесі наукових досліджень з метою створення наукових результатів (з можливістю вільного завантаження, копіювання, аналізу та повторного оброблення без фінансових, юридичних або технічних перешкод).

Відкриті наукові інфраструктури – дослідницькі інфраструктури спільного використання (віртуальні або фізичні, включаючи основне наукове обладнання або набори інструментів, ресурси, що базуються на знаннях, такі

як колекції, журнали та платформи відкритого доступу до публікацій, сховища, архіви наукових даних, CRIS системи (бази даних для зберігання та управління інформацією та метаданими, що стосуються дослідницької діяльності установи), відкриті наукометричні та бібліометричні системи оцінки та аналізу галузей знань науки, відкриті інфраструктури для обчислень та обробки даних, що дозволяють проводити колективний та мультидисциплінарний аналіз даних, об'єкти цифрової інфраструктури), які необхідні для підтримки відкритої науки та обслуговування потреб різних спільнот.

Відкриті освітні ресурси – дидактичні, навчальні та дослідницькі матеріали на будь-яких носіях (цифрових чи інших), що перебувають у суспільному надбанні або видані за ліцензією відкритого доступу, яка надає третім особам дозвіл на безкоштовний доступ, використання, адаптацію, розповсюдження матеріалу без обмежень або з незначними обмеженнями.

Директорія журналів відкритого доступу (Directory of Open Access Journals, DOAJ) – база даних наукових періодичних видань відкритого доступу (станом на 10 серпня 2024 р. містить близько 21 тис. видань), створена з метою підвищення видимості, доступності, репутації, використання та впливу якісних рецензованих наукових періодичних видань відкритого доступу. Партнерами ініціативи виступають низка авторитетних організацій, зокрема: Creative Commons Global Network, Crossref, Committee on Publication Ethics, Helsinki Initiative on Multilingualism, ISSN, OASPA, OCLC, OpenAIRE, Research4Life, SciELO.

Директорія книг відкритого доступу (Directory of Open Access Books, DOAB) – база даних наукових неперіодичних видань відкритого доступу, започаткована з метою підвищення їх доступності. База відкрита для всіх видавців, які публікують наукові рецензовані книги відкритого доступу.

Дослідницькі дані – дані, зібрані та/або одержані в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень, які зокрема використовуються для підтвердження висновків та результатів досліджень.

Європейський дослідницький простір (European Research Area) – система програм та політичних інструментів, що об'єднує інституційне середовище досліджень і розробок держав-учасниць Європейського Союзу та асоційованих членів з метою розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, вільного трансферу знань, мобільності дослідників.

Інформація з обмеженим доступом – конфіденційна, таємна й службова інформація.

Інфраструктура відкритої науки – віртуальна та/або фізична дослідницька інфраструктура загального використання (включно з науковим обладнанням та інструментами, інформаційними ресурсами (журнали й архіви відкритого доступу, платформи даних), сучасними дослідницькими інформаційними системами, відкритими бібліометричними й наукометричними системами, відкритою інфраструктурою для обчислень і обробки даних), яка є необхідною для підтримання відкритої науки й задоволення наукових і дослідницьких потреб академічної спільноти.

Ліцензії відкритого доступу – міжнародні ліцензії на використання об'єктів авторського права у цифровому середовищі, що дають змогу авторам та іншим суб'єктам авторських прав самим визначати засади подальшого використання їхніх творів, захищають їх від несанкціонованого використання і створюють легальне середовище для вільного обміну контентом. Користувачі ж здобувають можливість вільно використовувати цифровий контент за згодою авторів та інших суб'єктів авторських прав. Найбільш поширеним є використання ліцензій Creative Commons (далі – ліцензії CC):

CC BY – із зазначенням авторства. Дозволене створення похідних творів і їх вільне поширення, дозволене комерційне використання.

CC BY-NC – із зазначенням авторства – некомерційна. Дозволене розповсюдження похідних творів, не дозволене комерційне використання.

CC BY-NC-ND – із зазначенням авторства – некомерційна - без похідних творів. Не дозволене комерційне використання, не дозволене розповсюдження похідних творів.

CC BY-NC-SA – із зазначенням авторства – некомерційна – поширення на тих самих умовах. Дозволене розповсюдження похідних творів, не дозволене комерційне використання. Похідні твори теж повинні поширюватися на умовах CC BY-NC-SA.

CC BY-ND – із зазначенням авторства – без похідних творів. Не дозволене розповсюдження похідних творів, дозволене комерційне використання.

CC BY-SA – із зазначенням авторства – поширення на тих самих умовах. Дозволене створення похідних творів і їх вільне поширення, дозволене комерційне використання. Похідні твори теж повинні поширюватися на умовах CC BY-SA.

Метадані («дані про дані») – детальний опис атрибутів (характеристик) документу/ів (файлу/ів даних).

Наукова діяльність – інтелектуальна й творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та/або пошук способів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні й прикладні наукові дослідження.

Наукове рецензування – процес, за допомогою якого рукопис, що містить результати наукового дослідження, оцінюється незалежними дослідниками, які мають відповідну кваліфікацію та здатні оцінити новизну, обґрунтованість і значущість представлених результатів.

Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути представлений у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акту, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує здійснення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову.

План управління даними – документ, який детально описує дані, які

будуть отримані чи створені під час здійснення наукового дослідження; способи управління даними, їх аналіз, обробку, захист та збереження під час та після завершення проекту. План управління даними є обов'язковим документом для низки провідних світових і національних організацій, які фінансують наукові дослідження.

Посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований у творі або наборі даних інший твір або набір даних.

Право доступу до даних досліджень – дозвіл або заборона здійснення певного типу доступу до даних досліджень, а саме:

- дані у відкритому доступі – дані вільно доступні шляхом прямого завантаження з загальнодоступного веб-ресурсу.
- доступ до даних обмежено – доступ до даних досліджень можливий за запитом або з плином певного періоду часу.

Право інтелектуальної власності – право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності.

Препринт – версія наукового рукопису, розміщена у відкритому доступі перед офіційним рецензуванням та публікацією, з метою швидкого доступу наукової спільноти до результатів відповідних досліджень, отримання пропозицій, зауважень тощо.

Принципи належного управління дослідницькими даними FAIR – принципи, які забезпечують відшукуваність (Findable), доступність (Accessible), сумісність (Interoperable) та повторне використання (Reusable) дослідницьких даних.

Сховища / Репозитарії даних досліджень – електронні платформи, що накопичують, систематизують та зберігають дані досліджень та їхні метадані; забезпечують доступність, повторне використання та можливість цитування даних.

Твір – результат інтелектуальної, аналітико-синтетичної чи евристичної діяльності окремої людини чи групи людей, поданий у формі, що дає змогу його поширення, отримання, зберігання, обробки, відтворення для використання різними засобами, методами, способами, технологіями.

Творець даних – фізична особа, яка отримала дані в результаті наукових досліджень.

Управління науковими даними – набір методів та інструментів для збору, аналізу, оброблення, захисту та збереження даних під час та після завершення дослідницького проекту.

Цифровий ідентифікатор об'єкта / DOI (Digital Object Identifier – DOI) – унікальний набір текстових символів, один з видів постійного ідентифікатора (PID), який використовують для ідентифікації цифрових об'єктів, таких як опубліковані наукові статті у журналах, набори даних чи релізи програмного забезпечення з відкритим кодом.

Цитування – використання у своєму творі або наборі даних досліджень фрагменти інших раніше опублікованих творів або наборів даних досліджень з обов'язковим посиланням (згадуванням) на його авторів або

творців даних та джерело цитування.

3. Основні цінності та принципи відкритої науки відповідно до Рекомендацій ЮНЕСКО

(<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949>)

3.1 Цінності відкритої науки:

Якість і добросовісність – відкрита наука повинна поважати академічну свободу та права людини, а також забезпечувати високоякісні дослідження, об'єднуючи численні джерела знань та роблячи дослідницькі методи і результати широко доступними для ретельного аналізу та перевірки з використанням прозорих процесів оцінювання.

Користь для суспільства – як глобальне суспільне благо, відкрита наука повинна належати і приносити користь всьому людству. З цією метою наукові знання повинні бути у відкритому доступі, а їхні здобутки повинні бути частиною суспільного надбання. Наукова практика повинна бути інклюзивною, стійкою та справедливою, зокрема щодо можливостей для здобуття наукової освіти та нарощування потенціалу.

Рівність та справедливість – відкрита наука повинна відігравати важливу роль у забезпеченні рівності між дослідниками з розвинутих країн і країн, що розвиваються, забезпечуючи справедливий і взаємний обмін науковими здобутками та результатами, рівний доступ до наукових знань як для виробників, так і для споживачів знань, незалежно від місця розташування, національності, раси, віку, статі, доходу, соціально-економічного місця, кар'єрного рівня, мови, релігії, інвалідності, етнічної приналежності, міграційного статусу тощо.

Різноманітність та інклюзивність – відкрита наука повинна охоплювати різноманітність знань, методів та процедур роботи, мови, результати та теми досліджень, які відповідають потребам та епістемічному плюралізму наукового середовища в цілому, різних дослідницьких груп і вчених, широкого кола громадськості та носіїв знань, які знаходяться за межами традиційного наукового співтовариства, включаючи корінні народи та місцеві громади, а також соціальних суб'єктів з різних країн і регіонів.

3.2 Принципи відкритої науки:

Прозорість, контроль, критичний аналіз та відтворюваність результатів – відкритість слід заохочувати на всіх етапах наукової діяльності з метою посилення надійності та точності наукових результатів, а також впливу науки на суспільство та підвищення здатності суспільства в цілому вирішувати складні взаємопов'язані проблеми. Більш висока ступінь відкритості веде до підвищення прозорості та довіри до наукової інформації та зміцнює фундаментальні засади науки як окремої форми знань, що базується на фактах, які пройшли перевірку шляхом зіставлення з реальністю, логічного аналізу та експертного контролю.

Рівність можливостей – всі вчені та інші зацікавлені сторони відкритої науки незалежно від їхнього місцезнаходження, національності,

раси, віку, статі, рівня доходу, соціально-економічного стану, етапу кар'єри, мови, релігії, інвалідності, етнічної приналежності, міграційного статусу тощо мають рівні можливості з точки зору доступу до відкритої науки, участі в ній та використання її результатів.

Відповідальність, повага та звітність – відкритість веде до підвищення відповідальності для всіх учасників відкритої науки, яка, разом із громадською підзвітністю, виявленням конфліктів інтересів, пильністю щодо можливих соціальних та екологічних наслідків дослідницької діяльності, інтелектуальною цілісністю та повагою до етичних принципів і наслідків, що стосуються дослідження, має стати основою для ефективного управління відкритою наукою.

Співпраця, участь та інклюзивність – співпраця на всіх рівнях наукового процесу поза межами географічних, мовних, поколінських та ресурсних бар'єрів має стати нормою; слід сприяти міждисциплінарному співробітництву поряд із всебічною та ефективною участю представників громадськості та використанням знань маргіналізованих спільнот для вирішення соціально значущих проблем.

Гнучкість – внаслідок існуючого у світі розмаїття наукових систем, суб'єктів та ресурсів, а також через динамічний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, не існує універсальних підходів до використання інструментарію відкритої науки. Необхідно заохочувати різні траєкторії руху до відкритої науки та форми її реалізації, дотримуючись при цьому принципів та цінностей відкритої науки.

Стійкість – щоб відкрита наука була якомога ефективнішою та дієвішою, вона повинна спиратися на стійкі в довгостроковій перспективі методи роботи, послуги, інфраструктуру та моделі фінансування, що дозволяють забезпечити рівноправну участь науковців із менш розвинутих установ та країн. Об'єкти інфраструктури відкритої науки повинні функціонувати та фінансуватися в основному на некомерційній основі, спираючись на довгострокову концепцію вдосконалення методології відкритої науки, яка максимально забезпечує постійний та необмежений доступ усім бажаючим.

4. Мета та завдання відкритої науки

4.1. Метою впровадження відкритої науки в ХДАЕУ є забезпечення реформування науково-дослідної та інноваційної діяльності, сприяння відкритому обміну знаннями та ефективному трансферу технологій, інтернаціоналізації дослідницької діяльності й інтеграції Університету в Європейський дослідницький простір.

4.2. Основні завдання впровадження відкритої науки:

- підвищення достовірності, надійності й відтворюваності результатів досліджень;
- визнання відкритості наукових досліджень у системах оцінювання дослідницької діяльності;

- забезпечення відкритого доступу до результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень та науково-технічної інформації;
- забезпечення відкритого доступу до дослідницької інфраструктури;
- створення умов для проведення ефективної роботи з науково-технічною інформацією та об'єктами дослідницької інфраструктури, що наявні у відкритому доступі;
- прискорення передачі знань, сприяння швидшому переходу від наукових досліджень до інновацій;
- сприяння популяризації науки, поширення наукових знань та залучення громадян до участі в науково-дослідній та інноваційній діяльності;
- забезпечення удосконалення системи оцінювання якості наукової та науково-технічної діяльності;
- підвищення рівня поінформованості та формування компетентності з питань відкритої науки;
- популяризація науки, поширення наукових знань і залучення громадян до участі в науковій діяльності.

4.3. Наукові та науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти Університету повинні керуватися у своїй академічній діяльності цінностями й принципами відкритої науки.

5. Впровадження принципів відкритої науки в освітній діяльності університету

5.1 Відповідальним за впровадження принципів відкритої науки в освітній діяльності університету є профільний проректор та підпорядковані йому підрозділи.

5.2 Університет цілеспрямовано забезпечує доступність навчання всім учасникам освітнього процесу, зокрема й для незахищених груп населення та осіб з особливими освітніми потребами.

5.3. Університет сприяє проведенню наукових досліджень через надання відкритого доступу до власної дослідницької інфраструктури вітчизняним та іноземним вченим.

5.4 Для забезпечення якісного навчання університет забезпечує здобувачам вищої освіти відкритий доступ до всіх власних освітніх ресурсів та навчально-методичних матеріалів Університету.

5.5 Для забезпечення відкритого доступу до навчально-методичних матеріалів та взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу, в університеті створена власна онлайн-екосистема навчання.

5.6 Оприлюднення у відкритому доступі звітів за результатами виконання науково-дослідних робіт (науково-технічних розробок) та грантів, що фінансуються державою (далі – НДР), а також дисертаційних робіт є обов'язковим. Виключенням є роботи, що мають інформацію з обмеженим доступом, оприлюднення таких робіт у відкритому доступі здійснюється відповідно до чинного законодавства.

5.7. З метою накопичення, систематизації, зберігання та довготривалого відкритого доступу до електронних версій навчально-

методичних матеріалів, наукових творів, кваліфікаційних робіт тощо в університеті організовано та здійснюється підтримка Інституційного репозитарію.

5.8. Робота з даними та матеріалами досліджень:

5.8.1. Університет прагне у своїй діяльності дотримуватися FAIR принципів до даних досліджень НДР.

5.8.2. Усі особи, задіяні у НДР, несуть відповідальність за точність даних досліджень, які вони отримали, зібтали, розробили або впровадили.

5.8.3. Перед початком виконання НДР, керівником проєкту, а також вченими, які залучені до виконання НДР, розробляється план управління даними.

5.8.4. Усі учасники наукової співпраці мають бути заздалегідь поінформовані про всі дозволені та заборонені форми поширення спільних даних досліджень та їхніх наукових результатів.

5.8.5. Дані досліджень мають бути оприлюднені таким чином, щоб їх можна було використовувати настільки широко, наскільки це можливо, як спеціалістами у тих самих або пов'язаних галузях знань, так і інформаційно-пошуковими або аналітичними системами.

5.8.6. З метою забезпечення відтворюваності, надійності та точності даних досліджень, усі матеріали мають бути:

- від початку проєкту належним чином задокументовані відповідно до загальних стандартів документування даних або специфікацій організацій, що фінансують дослідження;

- доступні в репозитарії даних за ліцензією CC BY, якщо це не суперечить конфіденційності, захисту персональних даних, інтелектуальної власності тощо;

- у разі, якщо доступ до даних досліджень обмежено, в репозитарії даних мають бути доступні їх метадані з детальним описом умов доступу до даних досліджень.

- забезпечене їх належне зберігання протягом певного періоду часу, якщо вони не можуть бути поширені у відкритий доступ.

5.9. Публікація наукових результатів.

5.9.1. Вченим університету рекомендовано оприлюднювати результати НДР відповідно до принципів відкритого доступу, наскільки це можливо.

5.9.2. Оприлюднені наукові результати мають містити інформацію про джерело фінансування дослідження та будь-який конфлікт інтересів.

5.9.3. Доцільно оприлюднювати результати досліджень невдалих експериментів та проєктів, за умови, якщо це має науковий інтерес або запобігає марній витраті ресурсів через повторні дослідження.

5.9.4. Наукові публікації вчених університету повинні містити в собі інформацію про внесок кожного автора у дослідження відповідно до таксономії ролей учасників досліджень «CRediT» (<https://credit.niso.org/>).

5.10. Усі наукові видання університету підтримують політику відкритого доступу і видаються з використанням ліцензій CC BY.

5.11. Університет, у разі потреби, забезпечує набуття прав

інтелектуальної власності на наукові результати та їх ліцензування. Вільний доступ до наукових результатів, які потребують захисту прав інтелектуальної власності, здійснюється після отримання охоронних документів.

6. Популяризація науки та формування компетентності з відкритої науки

6.1. Для досягнення мети і виконання поставлених завдань, визначених цією Політикою, необхідно підвищувати рівень обізнаності й формувати компетентності з відкритої науки у наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти Університету, а також у громадян, які залучатимуться до участі в науково-дослідній та інноваційній діяльності.

6.2. Робота з підвищення рівня обізнаності й формування компетентності з відкритої науки може здійснюватися за такими напрямками:

- проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень з питань відкритої науки;
- включення тем із відкритої науки в освітні компоненти;
- підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних працівників;
- наукові заходи (надання рекомендацій, консультацій, проведення семінарів, круглих столів, тренінгів, вебінарів тощо);
- спеціальні акції й кампанії з популяризації науки (воркшопи, виставки, флешмоби, відеоролики, квести).

7. Очікувані результати впровадження Політики

На інституційному рівні очікується:

- впровадження інституційних політик щодо відкритої науки;
- підвищення рівня поінформованості та розвиток компетентності вчених з питань відкритої науки;
- формування культури відкритості та прозорості досліджень на всіх етапах дослідницької діяльності;
- впровадження ефективної системи належного управління науковими даними (на основі принципів FAIR);
- удосконалення системи оцінювання якості наукової діяльності установи та оцінювання наукових, науково-педагогічних кадрів та здобувачі вищої освіти.

На рівні Університету очікується:

- посилення суспільного, академічного та економічного впливу, підвищення суспільної довіри до результатів досліджень, що виконуються в Університеті;
- забезпечення відкритого доступу до наукових результатів та даних досліджень;
- підвищення рівня доброчесності та якості досліджень;
- популяризація результатів досліджень, поширення наукових знань та залучення громадян до участі в науковій діяльності;

- формування дослідницького потенціалу наукових колективів, необхідного і достатнього для опанування, продукування і поширення складних знань відкритої науки.

8. Прикінцеві положення

8.1. Університет зобов'язується планувати та виконувати заплановану діяльність, орієнтовану на виконання задекларованих положень.

8.2. Політика відкритої науки Херсонського державного аграрно-економічного університету повинна бути доведена до всіх співробітників університету і враховуватися ними в своїй поточній діяльності.

8.3. Ця Політика набирає чинності з моменту затвердження Вченою радою Університету та уведення в дію наказом ректора.

8.4. Зміни та доповнення до цієї Політики вносяться рішенням Вченої ради Університету.

8.5. Відносини, що не врегульовані у цій Політиці, регулюються законодавством України.